

Nieuwsbrief Wederzijds voorjaar 2015

Redactie: Ingrid Deij en Rob Emous

Ik doorvoel het wezen van mijn wezen:
zo spreekt de beleving
die zich in de zon-doorlichte wereld
met stromend licht verenigt;
Omwille van de helderheid
wil zij het denken warmte schenken
en mens en wereld
in eenheid hecht verbinden.

Wat is het toch heerlijk om in de lente naar buiten te gaan, te zien hoe alles uitbot, hoe het licht steeds stralender wordt. Het kleinste bloemetje toont zich, als ik er aandachtig naar kijk, als een wonder van vorm, van kleur. Wat valt er niet allemaal aan te ontdekken! Ik besef ineens dat het het licht is, het alles overstralende licht, dat dit zichtbaar maakt. Maar ik zou die kleine wonderen van de natuur niet zien als ik me er niet voor zou openstellen, ik zou er achteloos langsheen lopen. Zo kan ik beleven hoe binnenin mezelf een licht van aandacht werkzaam is dat in de buitenwereld het licht van de zon ontmoet. Dan vallen binnen en buiten samen.

Schilderij Mieke Fielmich bij de 4e weepspreuk van Rudolf Steiner, 28 april - 4 mei

zie: https://www.antrovista.com/kaarten/mieke_fielmich_weepspreuken/?spreuk=4

Van de bestuurstafel

Met tevredenheid kijken wij terug naar de workshops, die in het najaar van 2014 en in januari van dit jaar zijn gehouden. In deze Nieuwsbrief treft u een verslag van beide workshops aan.

Conferentie op 14 november 2015 in Doorn

Het voornemen, aangekondigd in onze Nieuwsbrief herfst 2014, om in de herfst van 2015 een conferentie te organiseren is in daden omgezet. Wij zijn nu druk bezig met de voorbereidingen. De conferentie zal op zaterdag 14 november plaatsvinden in De Koningshof te Doorn, met als thema het maken van keuzes rondom leven en sterven. In deze Nieuwsbrief kunt u meer hierover lezen.

Bestuurssamenstelling

Helaas heeft Jolande Gevers Leuven zich om persoonlijke redenen moeten terugtrekken. Wij zijn inmiddels naarstig op zoek naar nieuwe bestuursleden.

Literatuurlijst en nieuw artikel op de website

Regelmatig actualiseren we onze website. Zo is daar sinds begin dit jaar, onder "Thema's", een nieuw artikel te vinden over opbaren en waken. Ook vindt u daar nieuw de uitgebreide literatuurlijst met boeken die met onze thematiek te maken hebben. Via onderstaande link komt u meteen op de betreffende pagina.

<http://www.wederzijds-stevenscultuur.nl/index.php?pag=http://www.wederzijds-stevenscultuur.nl/paqs/pag.php?p=25>

VOORAANKONDIGING

Conferentie Wederzijds op zaterdag 14 november in Doorn

Keuzes rondom leven en sterven

Vanuit het bestuur werken we al enige maanden intensief aan de voorbereiding van de conferentie die op 14 november a.s. zal worden gehouden in De Koningshof in Doorn. Thema van de conferentie zal zijn hoe we tot keuzes kunnen komen in moeilijke levenssituaties. Wat doe je bijvoorbeeld als uit prenataal onderzoek blijkt dat je kindje gezondheidsproblemen zal hebben bij de geboorte. Of als je met spoed naar het ziekenhuis moet met een dreigende hartaanval of met een herseninfarct. Of als je van de oncoloog de uitslag van de medische onderzoeken hoort. Je wereld staat dan plotseling op zijn kop en je moet ingrijpende beslissingen nemen. Medisch gezien kan er zoveel, maar moet dit ook, wil ik dit zelf? Zo zijn ook de keuzes rondom het levenseinde niet gemakkelijk. Steeds speelt mee, dat je eigen keuzes ook consequenties hebben voor anderen. Voor je partner, je kinderen, voor iedereen met wie je verder verbonden bent. Hoe kom ik tot een goede keuze, op een moment dat ik zo onder druk sta? Kan (en wil) ik daarover nu al nadenken? En ook: wie kan er voor mij spreken als ik dat zelf niet meer kan? Hoe kan ik dat voorbereiden?

Tijdens de conferentie komen naast hoofdsprekers en ervaringsdeskundigen ook antroposofische therapeuten aan het woord. Al onze belangstellenden krijgen eind augustus/begin september een e-mail met nadere informatie over de conferentie en een link waarmee u zich kunt opgeven via onze website.

Verslag workshop 'Zorg voor de stervende en de gestorvene'

Ingrid Deij

Op woensdag 8 oktober was ik in Arnhem om deel te nemen aan bovengenoemde workshop in de mooie gemeenteruimte van de kerk van de Christengemeenschap. Ina Emous was degene die vooral inhoudelijk veel vertelde, haar man Rob leidde in, sprak af en toe een toepasselijke tekst, samen lieten ze een aantal behandelingen zien. Beiden zijn ze gepensioneerde antroposofisch verpleegkundigen met heel veel ervaring in deze vorm van zorg. Rob vertelde dat in de antroposofie wordt uitgegaan van de mens als lichaam (zichtbaar), als ziel (waar we verwerken wat we beleven) en als geest (bijv. zichtbaar in de biografie). Sterven wordt gezien als een overgaan naar een andere vorm van leven, als een geboorte in de geest. Later zullen we op aarde terugkomen. Die visie maakt dat je sterven heel anders beleeft.

Ina ging hier verder op in. Als je ernstig ziek bent, glijd je van fase naar fase, tot je uiteindelijk zult sterven. Voor naasten is zo'n ziekteverloop vaak lastig uit te houden. Eigenlijk wil je je dierbare een goede kwaliteit van leven meegeven. Dat begint al met een goed dagritme. Daarnaast is het aanraken van groot belang, veel oudere of zieke mensen worden weinig aangeraakt. Aanraken geeft, net als bij een baby, warmte, omhulling, troost, het gevoel dat je er mag zijn. De antroposofische behandelingen, zoals inwrijvingen en wikkels, werken via de huid, de tastzin, het grootste zintuig dat we hebben. Ze helpen om een grens te beleven, je voelt dat je er nog bent. Deze behandelingen dwingen niet, maar nodigen uit tot ontspanning, rust, bij jezelf kunnen zijn. Ze helpen ook bij stemmingsproblemen als onzekerheid, angst en verveling.

Bijzondere momenten van de workshop waren voor mij de stille demonstratie van een voet-inwrijving en van een pentagram-inwrijving bij een van de deelnemers. We konden intens beleven wat liefdevolle aandacht en aanraking vermogen. Op het laatst werd getoond hoe je je overledene kunt opbaren – eenvoudig, liefdevol.

Ik ben blij deze workshop meegemaakt te hebben, te meer daar ik hoorde dat Rob en Ina dit nu voor de laatste keer doen. Gelukkig heeft Ina, samen met collega Katie Willink, een brochure geschreven over de betekenis van de uitwendige therapie, met een aantal voorbeelden. Deze brochure is verschenen in de reeks 'Gezichtspunten' onder de titel: 'Genezen via de huid', verkrijgbaar via www.gezichtspunten.nl

Verlag workshop 'Opbaren, waken, voorlezen' in Zutphen, januari 2015

Karin Deiters en Ingrid Deij

Bij de opening werden niet alleen de deelnemers, maar ook de gestorvenen met wie zij verbonden zijn, verwelkomd om aan deze middag deel te nemen: er klonk een spreuk voor de gestorvenen.

De ondertitel van de workshop –“Aan de grens van het zichtbare en het onzichtbare” – vormde het uitgangspunt voor het eerste deel over het opbaren, verzorgd door Hans Altenburg. Die grens wordt ook wel 'de drempel' genoemd. Sterven is dan 'over de drempel gaan'. Een drempel scheidt twee ruimtes, meer niet. Zo dichtbij kunnen we de geestelijke wereld ervaren, waar de gestorvenen leven. In vele culturen is bij de drempelovergang sprake van rituelen, rites de passage. Dat zijn gewoontes binnen een gemeenschap, die helpen om samen om te gaan met deze grote veranderingen in het bestaan. Daarnaast zijn er de symbolen: uiterlijke tekens van een grotere werkelijkheid. We werden allen uitgenodigd om innerlijk drie symbolen te kiezen voor wat voor onszelf van wezenlijk belang is. Enkele deelnemers kregen de mogelijkheid zich hierover uit te spreken.

Naast de geboorte is het stervensproces het meest persoonlijke dat een mens in zijn leven doormaakt. Daarom proberen we te handelen "in de geest van de gestorvene". Vanuit de Christengemeenschap kan een geestelijke het overlijden begeleiden met sacramenten en rituelen, wanneer de wens hiertoe is uitgesproken. Het inzicht dat een gestorvene vooral rust nodig heeft om terug te kijken op zijn leven in de eerste drie dagen na het overlijden, vormt een richtsnoer. Het eerste na het sterven is dan het stil verblijven bij de zojuist gestorvene, daarna het bezoek van de arts. Na het afleggen volgt het **opbaren**. In de daarvoor bestemde ruimte in de Johanneskerk was een opbaring met graszoden verzorgd, die we als deelnemers konden bezichtigen. Onder leiding van Ingrid Deij was er aandacht voor vragen als: hoe plaatsen we kaarsen bij de baar, hoe kun je door het neerleggen van bloemen rondom het lichaam het verwelken van het gestorven lichaam ondersteunen, wat kun je daarbij waarnemen? Hoe komt er ruimte voor afscheid door de verzorgende medewerkers, professionals, artsen, therapeuten?

Jolanda Gevers Leuven deelde een bijzondere ervaring rond het verongelukken van een bewoner van een heilpedagogische instelling waar zij werkte. "Je kunt niets meer voor hem doen" werd haar gezegd. Maar zij ging bij hem in de berm van de weg zitten en ervoer dat een onzichtbare kracht een 'tent' spande over de jongen en haar, die de drukte van de omgeving op een afstand hield. In die tent heerste stilte, vrede en vreugde.

Opbaring met graszoden in de Michaelkerk in Rotterdam, door Marc Obbens

'Je afstemmen op de gestorvene' waren de kernwoorden gebruikt door Ger Jue, die ons meenam naar "**het voorlezen voor gestorvenen**". Daarmee kun je beginnen na de begrafenis of crematie. Het gaat er om de gekozen inhoud aan de gestorvene voor te lezen op zo'n manier, dat je je innerlijk denkend en voelend op hem afstemt. Dat vraagt om een totaal aanwezig zijn tijdens het lezen. Die kwaliteit van aandacht maakt dat het spreken en luisteren een tere verbinding legt. Dat kun je soms bijna tastbaar beleven. Vragen als: Wanneer doe je het? Wat is haalbaar voor je? Voor wie? Nog tal van andere punten kregen respectvolle aandacht, vanuit persoonlijke en professionele ervaringen opgedaan.

Door een intensief, open en vrij samenzijn konden in alle aaneensluitende workshopgedeelten door vele aanwezigen vragen worden gesteld, die eigen ervaringen ondersteunden en die voor anderen herkenbaar waren. Bij de afsluiting klonk weer een spreuk voor de gestorvenen.

Waken bij een gestorvene is een oud gebruik. Waken, wakker zijn, bewaken – woorden die een innerlijke houding omschrijven. Als wij waken helpt dat de gestorvene om, ongestoord op zijn leven te kunnen terugkijken. Daarbij helpt het lezen uit het Johannes-evangelie de wakende om zijn bewustzijn te richten op de objectieve werkelijkheid van Christus. Waken doe je als lid van een waakgroep meestal 's nachts: rond middernacht en bij het opgaan van de zon. Doe je het voor het eerst, dan kun je het beste iemand anders vragen om bij je te zijn, omdat het wel wat van je vraagt. Je gaat zelf ook een stukje over de drempel.

De sluier gelicht

Gerard Reijngoud

In Zuidoost Drenthe in en rond het dorp Sleen is een clubje mensen dat zich schaart rond de liefde voor de poëzie. Om de twee maanden komt de groep bijeen in de plaatselijke openbare bibliotheek, leest elkaar gedichten voor en vertelt over de dichter, de beleving van het vers of de voortreffelijkheid van de vorm. Verzen van bekende dichters komen aan bod, maar ook lezen deelnemers eigen werk voor. En dat is iedere keer een bijzondere belevenis. Begin maart was er weer een bijeenkomst. Martin Karlas las één van zijn eigen verzen voor. Het viel hem moeilijk zelf het gedicht voor te dragen, daarom nam zijn vrouw Mariëtte het van hem over. Het vers heette 'De sluier gelicht', het vertelt over ervaringen voorbij de drempel die het leven van de dood scheidt. Martin heeft een BDE, een bijna dood ervaring, gehad. In het vers probeert hij die ervaring woorden te geven. Maar woorden komen uit de wereld van dit leven en schieten daarvoor te kort. Je ervaart een ongekende liefde en het gevoel van eindelijk 'thuiskomen'. En tegelijkertijd bemerk je de gevoelens en de spanning van de terugkeer in het hier en nu. Na lezing kreeg het gedicht de kans om uit te klinken. Vragen stellen hoefde niet en was ook niet gepast.

Van Martin mogen we één van zijn gedichten gebruiken, 'De sluier gelicht IV', uit een serie van zes verzen. Talloze vragen dagen op voor wie aan deze zijde van de drempel verblijft. En zij die weten kunnen de woorden niet vinden.

De sluier gelicht IV

wat moet je

als je huilen moet
als je wilt vertellen
als door het niet verstaan
de eigen woorden kwellen

wat moet je

als jouw meest intens ervaren
zo vaak niet kan gedeeld
als nooit jouw stil muziek
in iemand kan gespeeld

wat moet je

als jouw woord laat reiken
verder dan de rand
de ander niet de taal verstaat
de taal van het andere land

wat moet je

met het groot geschenk
waarom jij niet hebt gevraagd
en met de boodschap
die jij nu in je draagt

ach, je hoeft niet veel
alleen het licht
geschonken in jouw pijn
te laten leven
zo zal jouw leven
geven zijn.

Martin Karlas

In gesprek met Marianne Bongers

Ingrid Deij

Marianne, jij bent verpleegkundige geweest, kun je vertellen hoe je daartoe bent gekomen?

Mijn moeder was ook verpleegkundige, maar was ermee gestopt, omdat ze de sfeer in het ziekenhuis zo akelig vond. Ze raadde me dan ook af om verpleegkundige te worden. Ik had wel medische belangstelling, maar kon geen arts worden omdat ik MMS had gedaan. Wel deed ik in Leiden de opleiding tot doktersassistente, samen met een vriendin. Als doktersassistente heb ik bij de anaesthesie gewerkt, maar kwam niet verder. Ik wilde de verpleging in en ben naar Amerika geëmigreerd. Daar werkte ik bij een cardioloog in een kinderziekenhuis. Plotseling overleed toen mijn moeder, en ik ging terug naar mijn vader in Nederland. Na een jaar hertrouwde mijn vader, en mijn stiefmoeder stimuleerde me om toch de verpleging in te gaan. Mijn leeftijd (26) bleek geen bezwaar te zijn en zo begon ik aan de interne opleiding, als oudste van de groep. We hadden "eigen patiënten", dat betekent dat we verantwoordelijk waren voor een aantal patiënten totdat ze naar huis gingen. Als de specialist langs kwam, moest ik meelopen en hem overdragen hoe de ontwikkelingen waren. Ik had daardoor een grote zelfstandigheid en droeg verantwoordelijkheid voor de mensen. In die tijd merkte ik dat ik liep te zingen tijdens mijn werk – ik was echt in mijn element!

Later ging ik in het Havenziekenhuis werken in Rotterdam. Ik vond het daar erg prettig. Na twee jaar werd ik gevraagd om directrice te worden, naast de geneesheer-directeur, een internist, die me steunde en inwerkte. Daardoor kreeg ik een veel ruimer gezichtsveld, er moest ook met andere ziekenhuizen overlegd worden.

Hoe kwam je ertoe om antroposofisch verpleegkundige te worden?

Ik had als kind al spirituele belangstelling. Toen mijn grootvader overleed (ik was toen 14 jaar) vroeg ik: waar is Opa nu? Voor mijn idee zou hij een tijd ergens zijn, voor hij weer terug zou komen. Kennelijk had ik al een voorstelling van reïncarnatie. Later begon ik met mediteren, door een vriendin, en merkte dat me dat goed deed, ik kwam tot rust, er gingen luikjes open. Toen er bij mij in de buurt een BD-winkeltje werd geopend ben ik daar eens binnengelopen. Ik werd er heel open benaderd en kon mijn vragen over de antroposofie kwijt. Ik voelde dat dit het was wat ik zocht, maar ik begreep er nog niets van. Toen ben ik gewoon maar lid geworden en kwam zo in aanraking met een andere wereld. In Driebergen deed ik de antroposofische scholingscursus voor verpleegkundigen. Intussen werkte ik in Zeeland, in een heel moeilijke situatie na een fusie. Daar leerde ik de antroposofie beter kennen, ik trad toe tot een leesgroep, er was een werkgroep van verpleegkundigen. Ook ontdekte ik er de Christengemeenschap.

Enkele medecursisten van de scholingscursus gingen in Zwitserland werken, in de Ita Wegmankliniek in Arlesheim. Toen ik daar eens op bezoek ging, kreeg ik meteen het gevoel "Hier moet ik zijn!" Eenvoudig was dat niet, ik kon er maar een half jaar terecht, maar het was een fantastische ervaring. Ik leerde daar ook de inwijvingen geven. Na dat halfjaar moest ik weg en ik besloot om naar Engeland te gaan, naar Emerson-college. Ik verkocht mijn huis in Nederland en trok naar Engeland, maar kreeg na een poosje het aanbod om in Arlesheim terug te komen. Zo werkte ik daar 5 jaar, totdat uit Nederland de vraag kwam om te komen werken in de Zeylmankliniek, het antroposofische ziekenhuis dat enige jaren heeft bestaan in Bilthoven. Daar werkte ik o.a. mee aan het opzetten van een kinderafdeling, en organiseerde culturele activiteiten. Steeds meer ging ik doen, ik raakte overwerkt, daar kwam de overgang nog eens bij. In die tijd besloot men de kliniek te sluiten, heel jammer, voor mijn gevoel was dat niet nodig geweest. Ik zat thuis, het was echt een klap.

Toen bleek dat ik in Ascona zou kunnen werken, in Casa di Cura Andrea Cristoforo, een antroposofisch kuuroord. Er kwamen daar mensen voor een drieweekse kuur. Het was mooi om te zien hoe mensen daar na aankomst eerst - door het loslaten - afknaptten en dan geleidelijk bij zichzelf kwamen en opknaptten. Daar heb ik een hele periode kunnen werken, eerst in de verpleging, later toen ik in de VUT ging, in de tuinen. Nu ben ik al weer een paar jaar in Nederland terug en heb het nog steeds heel druk.

Kun je iets zeggen over keuzes? Dat is dit jaar een belangrijk thema voor Wederzijds...

Mijn ervaring is dat keuzes vanzelf op je pad komen, ook bij de patiënten. Ik heb veel gewerkt met 'eigen' patiënten, in de laatste fase van hun leven. Het was belangrijk om de persoon goed te leren kennen, zodat er vertrouwen ontstond. Het kan dan op een bepaald moment heel zwaar worden. Maar als je ervoor kiest om dat samen uit te houden, kom je ook samen ergens doorheen. Je moet je patiënt niet loslaten als het zwaar wordt. Het sterven is dan als vanzelfsprekend, je bent er aan toe. Vaak hoeft je er als begeleider alleen maar te zijn, rust te geven, vertrouwen uit te stralen dat het goed komt, dan komt de overgave aan de dood vanzelf. Soms ook heb je het gevoel dat er nog iets nodig is, dat iemand nog niet kan loslaten. Zo heb ik in een bepaalde situatie gevraagd of iemand misschien de Stervenswijding wilde ontvangen, het sacrament bij het overlijden vanuit de Christengemeenschap. Dat hielp hem bij het laatste stukje van de weg. Hij kon ontspannen, accepteren en zo loslaten.

Hoe kijk je op je leven terug?

Eigenlijk is alles in mijn leven op me af gekomen. Ik heb het gevoel gehad dat ik goed geleid werd. En: je hebt altijd anderen nodig, je moet het niet alleen willen doen. Als een ander erop vertrouwt dat jij iets kunt volbrengen, kun je het ook.

Als je op een moment komt dat je moet kiezen, is het belangrijk om je niet onder druk te laten zetten. Je moet er tijd voor nemen, een beetje van jezelf afkomen. Dan kan je geestelijke leiding je helpen bij je besluit. Achteraf zie je dan dat het goed is verlopen.

Rond het sterven – interview met Jutte Brandts Buys

Rob Emous

Beknorte weergave van een gesprek over het initiatief om in Bergen een gespreksgroep vanuit de Christengemeenschap te starten over de zorg rond het sterven.

Jutte ontvangt mij in haar nieuwe woonplek in het centrum van Bergen. De tuingerichte woonkamer voelt als een warme jas en we raken direct in gesprek. Eerst over de Mysteriedrama's, waarover Jutte een voordracht heeft gegeven op de ledenbijeenkomst van de Antroposofische Vereniging en vervolgens over het doel van mijn bezoek iets meer te weten te komen over de gespreksgroep van de Christengemeenschap "Rond het sterven".

Jutte leefde met de vraag: Wat is de betekenis van de sacramenten en rituelen rondom het overlijden vanuit de Christengemeenschap, van het waken bij en het voorlezen aan de gestorvenen? Voor zichzelf zocht zij naar verdieping. En als dit voor jezelf duidelijk is, hoe vertel je het dan aan je kinderen? Wellicht zeggen de kinderen, dat zij precies zullen doen wat jij wilt, maar begrijpen zij niet waarom. Hierover sprak Jutte met anderen en vond Charlotte Bos op haar weg, die met dezelfde soort vragen worstelde. Samen hebben zij vervolgens Karel-Jan Tolsma, de priester van de Christengemeenschap in Alkmaar benaderd, die zich direct bereid toonde om in een gespreksgroep hierover zitting te nemen. Via een oproep in de Gemeenteberichten van de Lucaskerk, de kerk van de Christengemeenschap in Alkmaar, meldden zich naast de initiatiefnemers en Karel Jan Tolsma tot nu toe nog enkele belangstellenden aan. De eerste bijeenkomsten waren een aftasten hoe de deelnemers zelf tegen de rituelen aankijken en hun ervaringen: een zoeken naar woorden om deze duidelijk te maken. Hoe moeilijk is het om onder woorden te brengen wat je erbij voelt en hoe is het dan voor mensen die hier geen verbinding mee hebben. Karel-Jan maakte wel duidelijk, dat de priester altijd bereid is tot een gesprek om dit aan nabestaanden uit te leggen.

De werkgroep bestaat nu ongeveer anderhalf jaar en de maandelijkse bijeenkomsten worden als zeer inspirerend ervaren. De priester heeft in eigen bewoordingen de sacramenten en het verloop van de rituelen uitgelegd en hier ontstonden weer gesprekken over, waardoor de eigen gedachten steeds duidelijker werden en je er ook eigen woorden aan kan geven om kinderen, familieleden en vrienden te helpen deze sacramenten en rituelen te begrijpen. Zo is het idee ontstaan om een brochure te maken. Tegelijkertijd werd de vraag geopperd of er niet al zoiets is op een andere plek in Nederland, waar de werkgroep geen weet van heeft. Vooralsnog is de werkgroep ervan uitgegaan, dat dit niet het geval is. Het maken van een brochure is geen sinecure, maar brengt ook veel op. Door het samen zoeken naar de juiste bewoordingen brengt het ook een stuk verdieping. Wat gebeurt er als de mens sterft? Wat kan de Christengemeenschap in die situatie bijdragen? De leden van de werkgroep hebben de vaste overtuiging, dat het van belang is dat de brochure er komt en willen zich hier samen graag voor inzetten.

Donateurs gezocht

We zijn blij te kunnen melden dat het aantal donateurs vorig jaar is gestegen. Door deze giften is er ruimte voor onze plannen voor 2015. Om de schenkers te bedanken krijgen alle donateurs dit keer de Nieuwsbrief afgedrukt toegestuurd. Het zou fijn zijn als de kring mensen die de groei van ons initiatief mogelijk maken zich verder zou uitbreiden. Vanzelfsprekend is iedere bijdrage is welkom!

U kunt zich met uw naam, adres, postcode + woonplaats en uw mailadres aanmelden via info@wederzijds-stevenscultuur.nl. Uw bijdrage kunt u storten op NL28 TRIO 0390 4207 51 (BIC: TRIONL2U) t.n.v. Stichting Wederzijds te Schalkwijk.

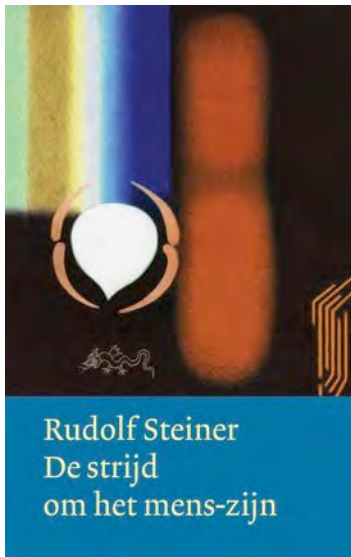
Nieuwsbrief per post ontvangen?

Mocht u in het vervolg ook de Nieuwsbrief per post willen ontvangen, geef u dan op zoals bovenvermeld. De kosten hiervoor zijn 10 euro per jaar, te voldoen op bovengenoemd IBANnummer. Vermeld u dan bij de overschrijving "Nieuwsbrief per post".

Boeken

Rudolf Steiner – De strijd om het mens-zijn

Editie Christofoor 2014, ISBN 9789069385753

Er zijn boeken die je wakker schudden, die je iets te zeggen hebben waar je nog lang mee bezig zult zijn. Zo'n boek is deze vorig jaar verschenen vertaling van een reeks voordrachten van Rudolf Steiner. Uiterst actueel, ondanks het feit dat deze teksten stammen uit een periode die bijna een eeuw achter ons ligt. In deze voordrachten staan het mysterie van de dood en het mysterie van het kwaad centraal. Daar ligt, gezien de problematiek van onze tijd, het belang van deze selectie uit het werk van Steiner. Vanuit historisch perspectief worden in grote lijnen bepaalde ontwikkelingen in de mensheid geschetst, die samenhangen met de kloof tussen onze innerlijke, morele wereld en de uiterlijke materiële wereld. Bij de omgang met het materiële hebben we steeds meer grip gekregen op de wereld. Dat is een eenzijdigheid die desastreus kan uitwerken omdat er geen moraliteit achter zit. We hebben een strijd te voeren om ons eigen mens-zijn, om een weg te kunnen vinden naar een echt menselijke cultuur. Het toneel van die strijd bevindt zich in ieder mens. Met welke geestelijke wezens we daarbij te maken hebben wordt in een aantal van deze voordrachten beschreven.

Speciale vermelding verdient het nawoord bij deze vertalingen, geschreven door Mathijs van Alstein. Hierin wordt de uitdaging waar we in de omgang met het kwaad als mensheid nu voor staan omvattend, eigentijds en helder omschreven.

Als wij een situatie niet kunnen veranderen,
juist daar wordt van ons verwacht
om onszelf te veranderen,
namelijk te rijpen, te groeien,
boven onszelf uit te groeien.
En dat is tot in de dood mogelijk.

Viktor Frankl

Viktor E. Frankl – De zin van het bestaan

Editie Ad Donker, 2014 ISBN 9061001730

De auteur is een van de bekendste psychotherapeuten van deze tijd. Zijn speciale interesse en deskundigheid liggen op het gebied van psychotherapie in verband met zingeving aan het bestaan. Op basis van zijn uitzonderlijke eruditie, intelligentie en persoonlijke wijsheid (hij verbleef tijdens de oorlog in verschillende concentratiekampen) heeft hij naast zijn psychiatrische werk belangrijke bijdragen geleverd op medisch-filosofisch gebied. Dit al vele jaren oude, maar nog steeds hoogst actuele - in feite klassieke - boek geeft een eerste oriëntatie in de "logotherapie", zoals Frankl's benadering wordt genoemd. De titels van de oorspronkelijke Oostenrijkse en Amerikaanse uitgaven geven tezamen aan waar het over gaat: de transformatie van voor anderen onvoorstelbare persoonlijke ervaringen tot een voor ieder mens in principe inspirerende filosofie en praktisch psychologische/psychotherapeutische visie.

H.S. Verbrugh.

DOOD EN LEVEN

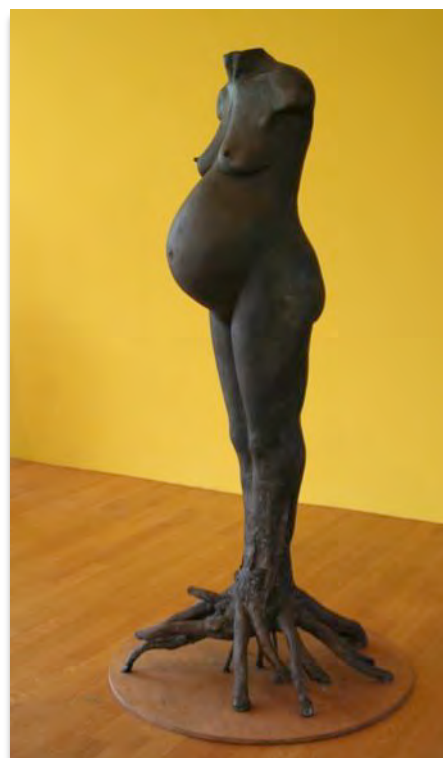
Thema-tentoonstelling in Beeldengalerij Het Depot

Beeldengalerij Het Depot in Wageningen is een bijzondere plek. Rondom het Arboretum De Dreijen liggen enkele gebouwen waarin een collectie beelden is bijeengebracht. Het Depot is een particulier initiatief, dat beeldhouwers een steuntje in de rug wil geven zodat ze zich beter kunnen ontplooien. Juist omdat het om mensen gaat, heeft Het Depot gekozen voor sculpturen van torsen en fragmenten als hoofdthema. Elk jaar zijn er twee thema-tentoonstellingen, er worden educatieve activiteiten voor kinderen georganiseerd, maar ook lezingen en concerten. Van 5 april tot 20 september is er nu de tentoonstelling "Dood en leven" te zien. Bijgaande foto's geven een kleine indruk van wat er allemaal te zien is. Het museum is gratis toegankelijk. Voor meer info: <http://www.hetdepot.nl/nl/home>

Uitzicht vanuit het museum op het arboretum

"Levensboom" Andreas Hetfeld

"Het gebed" - Andreas Hetfeld

BEELDENGALERIJ HET DEPOT

Arboretumlaan 4, 6703 BD Wageningen
Openingstijden donderdag t/m zondag van
11:00 - 17:00 uur

"Zieleweger" - George Belzer